

Skovdyrkeren

Nr. 5
Maj-Juni 2011

Er der fremtid i nobilis?

Kommentar: En ny naturlov?

Indstik: Adgangen til naturen

SKOVDYRKERNE

Topskudsregulering

I Danmark kan nordmannsgran vokse op til 60 cm om året. Grenkransafstanden i forbrugerens ønsketræ er kun 25-40 cm. Topskudsregulering med reducere af træernes højdevækst øger derfor kvalitet og bundlinje i de fleste kulturer.

Topskudsregulering har været anvendt siden 1985, og der har i tidens løb været anvendt og gjort forsøg med en række forskellige mekaniske og kemiske virkemidler.

Det kemiske middel, der anvendes i øjeblikket, er Topstar. Midlet er tilladt indtil udgangen af 2012, men producenten har nu indsendt fornyet dokumentation, og stoffet er indstillet til forlænget godkendelse i EU. Alternativet til Topstar er i øjeblikket mekaniske metoder, hvor træerne på forskellige måder "genereres" i deres vækst, hvilket giver mindre topskud.

De nuværende muligheder for topskudsregulering således det kemiske middel Topstar, samt de mekaniske metoder hvor man benytter Topstop-tangen eller de såkaldte Topclips.

Topstar

Topstar er et hormonmiddel baseret på naphthyl-eddikesyre, som via auxin øger mængde af ethylen, der har en væksthæmmende effekt. Topstar skal påsmøres den øverste 2/3 af topskuddet når dette er ca. 10-18 cm langt. Timingen er vigtig, da behandling af "for lange" skud

medfører skudkrumninger, mens behandling af "for korte" skud medfører misfarvninger. Det er altså længden på det enkelte topskud, der afgør behandlingstidspunktet.

Træernes vækst er ikke ens, og det er derfor nødvendigt at gå den samme kultur igennem 2-3 gange. Brug af farvestof gør det lettere at se, hvilke træer der er behandlet. Efter behandling falder topskud og øverste grenkrans sammen, fordi cellevæggene bliver slatne. Efter ca. to uger vender stivheden tilbage til normalt niveau. I modsætning til de mekaniske metoder er anvendelsen af Topstar afhængig af vejrforholdene, men erfaringerne taler for, at den mest effektive topskudsregulering opnås ved brug af kemi. Med en smule erfaring bliver det muligt at styre topskuddenes længde nærmest efter ønske. Der findes en mere detaljeret beskrivelse om brugen af Topstar på www.dyrkningsaktuelt.dk.

Topstop-tangen

Tangen har gennemgået en udvikling, der kunne minde om barberbladene, og den seneste model af topstop-tangen forhandles med fem skær. Tangen virker ved, at man laver et snit i barken og en delvis ødelæggelse af

Ar fra top-stop tang. Arrene bliver nærmest usynlige med tiden

træets vækstlag, som derved reducerer næringsstofftilførslen til topskuddet. Det er dokumenteret, at tangen kan reducere topskudstilvæksten med 25-30%, hvilket svarer til de kemiske resultater. Der skal klippes med et tilpas tryk, som ikke efterlader for dybe ar. Et godt og ensartet resultat kræver øvelse.

Den indlysende fordel er, at alle træer kan behandles i én arbejdsgang, og at det sker uden brug af kemi. Indgrebet med tangen kan tilpasses i både 'styrke' og 'antal klem' alt efter det enkelte træes vækst på det pågældende tidspunkt. For den øvede bruger er præstationen i niveau 300-600 træer i timen.

Topclips

Topclips er det nyeste forslag til mekanisk topskudsregulering. En lille plasticlips monteres 5-10 cm fra spidsen af toppen. På samme vis som Topstop-tangen laver clipsen en skade i kambiets omrids ved at skære igennem barken. Dette giver en reduceret tilførsel af næringsstoffer og leder til en mindre topskudsvækst. Det hævdes muligt at montere clipsen på op til 1.000 træer i timen.

Sammenlignet med Topstop-tangen har Topclipsen den fordel, at anvendelsen er nem og ligetil. Til gengæld er det ikke muligt at variere indgrebets styrke efter det enkelte træ. Desuden skal Topclips fjernes fra træet igen. For ikke at glemme dette, bør Topclips måske kun anvendes i kombination med fuglepinde?

Foreløbig er der kun ganske få erfaringer med Topclips, men et umiddelbart bud er, at den uøvede vil få bedre resultat med Topclips, mens den øvede bruger af tangen fortsat vil foretrække denne. Skovdyrkerne er spændte på tilbagemeldinger omkring de første erfaringer.

Hvad er bedst?

Valg af metode afhænger af producentens tilgang og holdning til kemi. Enten anvendes Topstar, Topstop-tang, Topclips, eller slet ingen højderegulering. Udgifterne til højderegulering er stort set på samme niveau, og en metode kan derfor ikke foretrækkes frem for en anden på den baggrund. Den kemiske behandling giver dog de bedste resultater, og er man vant til at anvende Topstar, vil en eventuel udfasning naturligvis være ærgerlig.

Forsøg med nye midler

Skovdyrkerne er sammen med flere større juletræsproducenter med til at understøtte forsøg, der skal give juletræsproducenterne nye kemiske midler, hvis Topstar forsvinder fra markedet. Forsøgene er ikke tilendebragt, men Skovdyrkerne håber på godkendelse af to nye aktivstoffer i forskellige midler, således at vi også fremover har valget mellem kemisk og mekanisk behandling.

Rasmus Fejer Nielsen (rfn@skovdyrkerne.dk)

Variation i væksten

På sandjord er topskudsvækst i højere grad koblet til nedbør i midten af vækstperioden, hvor vand er en stærkt begrænsende vækstfaktor. På lerjord er topskudsvækst til sammenligning typisk mere jævn, fordi jordens fugtighed ikke varierer nær så meget.

Undersøgelser af topskudsvækst peger på, at topskuddets forskellige dele gror på forskellige tidspunkter. I begyndelsen af sommeren vokser den nederste del mest, derefter den midterste og til sidst – i løbet af juli – overtager den øverste del af topskuddet. Dette forhold har naturligvis betydning for, hvor du bedst påfører et kemisk virkemiddel på topskuddet.

Er der fremtid i at dyrke nobilis pyntegrønt?

Proveniensforsøg, Tuse Næs. Foto: Per Hilbert

Har vi nået bunden eller er fremtidsudsigterne fortsat "bare" dystre? Det er velkendt, at nobilis pyntegrønt har oplevet en prisudvikling, der er gået modsat de fleste andre varegrupper. Over de seneste 20 år er prisniveauet på nobilis i bedste fald stagneret – og de fleste dyrkere har i praksis oplevet et prisfald. Kombineret med stigende priser på arbejdskraft og andre udgifter til dyrkning og høst, har udviklingen fået mange skovejere til at opgive nobilis.

Danmark har historisk set været - og er stadig - det land, hvor størstedelen af det europæiske pyntegrønt produceres. Økonomien i nobilis har tidligere været ganske god, og dækningsbidrag på 5-10 kr. pr. kilo har været almindeligt. Dette har medført, at der er blevet tilplantet betydelige arealer med nobilis i de danske skove. Ikke mindst i årene efter det store stormfald i 1981.

Denne massive tilplantning, kombineret med en vige efterspørgsel, har ført til en lang periode med et overudbud af nobilis på det europæiske marked. Og i et overforsynet marked er prisen den væsentligste afsætningsparameter.

Overudbuddet har været sammenfaldende med en periode, hvor man i Danmark i stigende grad har anvendt (billig) østeuropæisk arbejdskraft. Billiggørelsen af oparbejdningen er dog primært blevet brugt til at sænke priserne på grøntet for at vinde eller beholde markedsandele.

Dette har skabt en negativ spiral, og spørgsmålet er, om vi har nået bunden, eller om fremtidsudsigten for nobilis fortsat er dystert? Denne artikel giver et bud på et svar, bl.a. ved at se nærmere på udbud og efterspørgsel.

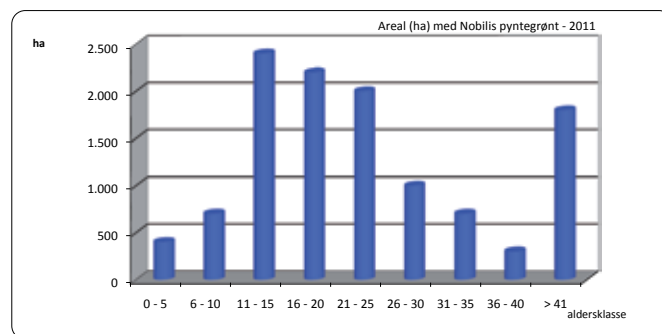
Efterspørgsel

Den danske eksport af nobilis er i øjeblikket godt 27.000 tons om året. I de senere år har vige efterspørgsel kombineret med stigende produktion i udlandet, primært Tyskland og Polen, medvirket til et fald i eksporten.

Den vige efterspørgsel skyldes bl.a., at nobilis i mindre grad anvendes til gravdækning på kirkegårdene. Effekten modvirkes dog af, at udbuddet af nordmannsgran til gravdækning er kraftigt faldende, grundet de meget

»Plant mere nobilis – vi er allerede sent på den!«

store udtag af juletræer (pga. effektiv dyrkning og høje priser på træer). Denne påvirkning menes dog kun at være midlertidig.

Det nuværende udbud af nobilis pyntegrønt. Bemærk de store årgange i alderen 11-25 år sammenlignet med aldersklasserne 0-10 år.

Endelig sælges der generelt færre dekorationer mv. - forbrugeren anser ikke længere nobilis for at være 'moderne'. Skovdyrkerne forventer derfor, at efterspørgslen vil være svagt vige. Et bud på efterspørgslen i år 2021 vil være et niveau omkring 25.000 tons.

Udbud

Ifølge Dansk Juletræsdyrkerforening er der i Danmark i øjeblikket 11.500 ha tilplantet med nobilis. Det skal dertil bemærkes, at en stor del af de ældre bevoksninger ikke er i aktiv produktion. Primært fordi dækningsbidraget på liftklip er marginalt.

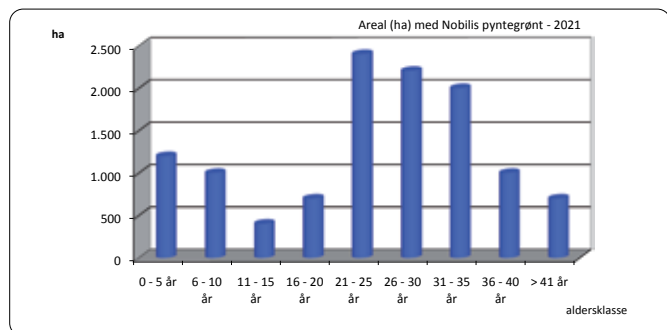
Ud fra ovenstående graf antager vi derfor, at kun 75% af bevoksningerne i aldersklassen 26-30 år er i produktion, og at bevoksningernes produktion herefter falder til 50%, 25% og 0% for de følgende aldersklasser. Endelig regnes kun bevoksninger ældre end 10 år som produktionsdygtige. Det er værd at bemærke, at der kun er 1.100 ha i aldersklasserne 0-10 år, mens der er 6.600 ha i de højproduktive aldersklasser fra 11-25 år.

De nævnte antagelser leder frem til, at det danske produktionsapparat for tiden yder ca. 31.000 tons om året.

Fremskrivning af udbuddet

Nobilis, der plantes i dag, yder dog først om 10 år. For at kunne svare på, om nobilis er en fornuftig investering, skal udbuddet derfor fremskrives tilsvarende. For at lave denne fremskrivning er det nødvendigt at vide, hvor meget der plantes i øjeblikket.

I de danske planteskoler er der totalt set udsået omkring 350 kg frø om året over de seneste tre år, hvilket skulle give ca. 1,4 mio. treårsplanter. Af disse er der ca. eksporteret 400.000 planter pr. år, hvilket giver et samlet forbrug af planter i Danmark på ca. 1 mio. stk. Omregnes disse tal til et gennemsnitligt kulturanlæg med 4.000 planter/ha, svarer det til 250 ha, ekskl. planter til juletræskulturer, efterbedring mv. Realistisk set må det forventes, at dette tal næppe svarer til mere end 150-200 ha nyetablerede kulturer om året i Danmark. Disse tal giver anledning til nedenstående fremskrivning, hvor vi forudsætter, at tilplantningen vil stige i de kommende år.

Udbuddet af nobilis pyntegrønt i år 2021. Bemærk de små årgange af nobilis i alderen 11-20 år.

Med samme forventninger til produktionsarealerne bemærker man, at det samlede areal falder med 1.100 ha. Dette betyder, at produktionspotentialet falder med ca. 10.000 tons om 10 år.

Et så kraftigt fald i udbuddet vil naturligvis øge sandsynligheden for en bedre rentabilitet i liftklip i de ældre bevoksninger, og derved føre til, at bevoksningerne forbliver i omdrift længere.

Men stadigvæk falder arealet i aldersklasserne 11-25 år, fra 6.600 ha i 2011 til ca. 3.500 ha i 2021. I øjeblikket

er vi faktisk allerede i en markedssituation, hvor mangel på grønt i de unge aldersklasser begynder at kunne mærkes. Alt andet lige kommer vi med stor sandsynlighed til at stå i et kraftigt underforsynet marked for nobilis i aldersklasserne 10-25 år.

Økonomi

Som det fremgår af den seneste artikel om *Økonomi i nobilis 2011* på www.dyrkningsaktuelt.dk, er et gennemsnitligt årligt netto på 4.000 kr./år ikke urealistisk. Alt andet lige må det gennemsnitlige netto forventes at stige som følge af stigende priser - og i takt med det vigende udbud.

Inden vi får hænderne helt op over hovedet, skal vi dog huske på, at mange faktorer spiller ind på prisdannelsen - bl.a. vil det forventede overudbud af nordmannsgran juletræer medføre mere nordmannsgran pyntegrønt på markedet.

Konklusion

I Danmark er der i en lang årrække ikke blevet plantet nobilis i nævneværdigt omfang. Det betyder, at vi om ganske få år kommer i en situation, hvor markedet for ung nobilis er underforsynet, hvilket må formodes at få en betydelig positiv indvirkning på driftsøkonomien i dyrkning af nobilis. Derfor er konklusionen: Plant mere nobilis - vi er allerede sent på den!

Martin Viborg Pedersen (mvp@skovdyrkerne.dk)

Terrænpleje til gavn for mennesker, vildt og natur

To sønderjyske landmænd arbejder løbende med terrænpleje. Det sker i samarbejde med Skovdyrkerforeningen Syd og skovfoged Jens Venø Kjellerup.

Midt mellem Haderslev og Christiansfeld i den nordøstlige del af Sønderjylland, ligger to landbrugsbedrifter, hvor terrænplejen er sat i system. Gårdejerne, 64-årige Knud Sejer Sørensen og hans 53-årige nabo, Johnny Peter Nielsen, kan slet ikke skjule deres begejstring for naturen og for vildtet, der færdes i den.

Selvom de tilsammen har næsten 670 hektar landbrugsjord fordelt på en række gårde på egnen, som de lever af, så spiller terrænpleje en væsentlig rolle for begge landmænd, der også er ivrige jægere. Naboerne er enige om, at terrænplejen er berigende for dem begge. Og det, at se landskabet ændre form til det bedre for både dyr og mennesker, er en stor motivationsfaktor for dem.

I den forgangne vinter har Skovdyrkerforeningen Syd og skovfoged Jens Venø Kjellerup i samarbejde med

gårdejerne og en skoventreprenør iværksat et større terrænplejeprojekt, som nu begynder at tage form.

Midlerne

Gamle tjørnehegn, der adskiller markerne, er blevet skåret ned og vil i fremtiden give bedre dækning samt bedre fødemuligheder for vildtet.

Der er tyndet remiser, etableret skovbryn og anlagt lysninger i de omkringliggende småskove, og i den kommende tid skal der knuses stød, sås kløvergræs og nyplantes sitkagran i skovene, der overvejende er løvskove.

- Efter orkanen i 1999 har plantning af løvtræer været god latin. Men ligesom vi før orkanen ofte var lidt ensporede i vores beplantning, dengang bare med nåletræ, så ønsker vi i dag en varieret skov, og derfor indgår sitkagran i vores nyplantninger her i løvskoven, forklarer skovfoged Jens Venø Kjellerup. Fordelen ved gran er, at de yder god dækning, også i vinterhalvåret hvor løvskoven er meget åben.

For vildt og mennesker

Alt sammen sker primært med henblik på at få skabt et smukt kulturlandskab og bedre vilkår for vildtet. Eksempelvis er både råvildt og dåvildt glade for at søge dækning i nåletræstyknings, mens småvildt som f.eks. harer tilgodeses i de nedskårne hegn, i remiserne samt de lysninger og skovbryn, det efter Skovloven er blevet tilladt at etablere inde i skovene.

- Det er vigtigt at huske på, at naturen ikke er værd at færdes i, hvis man ikke kan komme rundt i den, pointerer Knud Sejer Sørensen.

- Men det er samtidig vigtigt at huske på, at naturen ikke er værd at færdes i, hvis man ikke selv kan komme rundt i den. Derfor bruger vi tid på at planlægge, hvad vi vil med naturen.

- Vi fornyer skov og hegn, nyplanter og sår med henblik på, at vi mennesker også skal have en oplevelse ud af det. Selvfølgelig samtidig med at vi tilgodeser vildtet, forklarer Knud Sejer Sørensen og Johnny Peter Nielsen.

Beskåret kilometervis af hegn

Foreløbig er der beskåret omkring tre km hegn langs markerne. Til august skal yderligere 2-3 km hegn beskæres sammen med yderligere udtynding i 5-7 remiser. Og inde i skovene, er der allerede flere steder skabt nye lysninger og skovbryn, som vildtet er begyndt at benytte.

- Kunsten er at skabe rum for vildtet, hvor solen kan nå ned – samtidig med at den omkransende bevoksning skaber læ. På den måde kan vildtet opholde sig varmt og trygt og samtidig bruge et minimum af kalorier, fordi de står varmt og i læ, forklarer skovfoged Jens Venø Kjellerup.

Øger ejendomsværdien

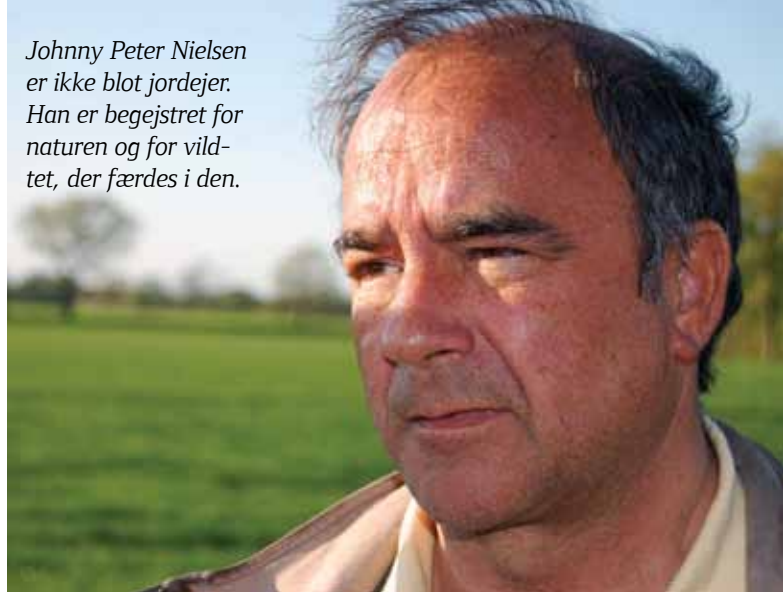
Knud Sejer Sørensen gør samtidig opmærksom på, at arbejdet med terrænpleje også øger herlighedsværdien på hans ejendom.

- Og det er jo noget, der får stor betydning den dag, ejendommen skal sælges. Ingen tvivl om det. - Her og nu handler det dog om den kortsigtede glæde ved at skabe naturværdier. Den del af naturplejen, der rækker langt frem i tiden, er jo ikke noget, vi selv kommer til at opleve i vores tid, bemærker Knud Sejer Sørensen.

Flisen betaler

Projektet hos Knud Sejer Sørensen og Johnny Peter Nielsen skal betales gennem salg af flis fra ryddet hegn og skov. Med de nuværende energipriser kan projektet sandsynligvis gå i nul for landmændene. Et terrænpleje-

Johnny Peter Nielsen er ikke blot jordejer. Han er begejstret for naturen og for vildtet, der færdes i den.

projekt behøver derfor ikke koste landmanden store summer. Faktisk kan et projekt, som det Skovdyrkerforeningen Syd gennemfører hos Knud Sejer Sørensen og Johnny Peter Nielsen, vise sig at være omkostningsneutralt for de to landmænd.

- Årsagen er, at de mange rummeter træ, hegn og kvas, der er samlet sammen gennem vintermånederne, hvor vi har arbejdet på projektet, nu skal hugges til flis. Og salget af flisen kan, med de nuværende energipriser, sandsynligvis bære projektet økonomisk, forklarer skovfoged Jens Venø Kjellerup.

Et enormt potentiale

Han pointerer samtidig, at selvom projektet mellem Haderslev og Christiansfeld er et pilotprojekt for Skovdyrkerforeningen, så vil mange flere landmænd kunne lave lignende projekter.

- Potentialet er enormt. Og der vil være rigtig mange landmænd, der kan skabe store landskabsmæssige forandringer for stort set ingen penge. Selvfølgelig skal der investeres tid. Og der skal efterfølgende vedligeholdes de steder, hvor det er påkrævet.

- Men i store træk vil vi mange steder kunne lave projekter, som er omkostningsneutrale for den enkelte lodsejer. Der ligger således store værdier gemt ude i de mange småskove og hegn, der omkranser betydelige dele af den danske agerjord. Særligt når naboer samar-

bejder og koordinerer arbejdet, kan der spares på opstartsomkostningerne, og derved forbedres projektøkonomien for den enkelte.

- Og projektet her i Sønderjylland har givet os nyttig viden og en erfaring, der har vist os, at vi kan håndtere sådanne projekter både praktisk og økonomisk, siger skovfoged Jens Venø Kjellerup.

Økonomien er væsentlig

Og også gårdejerne er tilfredse. - For os er det selvfølgelig væsentligt, at der er balance i økonomien. For selvom vi begge går meget op i naturpleje, og selvom vi også gerne bidrager med arbejdsindsats, maskiner, dieselolie osv., så er det vigtigt, at økonomien overordnet set går i nul. Og det ser sådan ud i det her projekt, siger Knud Sejer Sørensen og Johnny Peter Nielsen.

- Man kan sige, at vi kan tåle en nul-omkostning, som samtidig kan forbedre biotopen. Og her er kunsten at få hegn, kvas og træ til at betale.

At det ser ud til at lykkes, er begge gårdejere enige om.

Journalist Jacob Lund Larsen

De to skovejere med skovfoged Jens Venø Kjellerup. Alle er enige om, at det træ, der er skovet, og de hegn, der er klippet, vil få naturprojektet til at gå i nul, når flisen er solgt.

Gavnligge effekter for vildtet ved rydning, tynding og beskæring

- Sollys kan komme ned til jorden
- Der bliver en bedre bundvegetation af græsser og urter
- De fleste buske og træer sætter flere nye skud (busker sig) efter beskæring og giver derefter bedre læ
- Nye friske skud fra græsser, urter, buske og træer er eftertragtet føde for vildtet

En ny naturlov?

Er Danmarks skove naturarealer eller produktionsarealer? Eller begge dele? Trods gode intentioner er der en del, der bekymrer i socialdemokraternes nye forslag vedrørende naturen i Danmark.

Den 1. maj søsatte socialdemokraterne en 'vision for en bæredygtig og mangfoldig natur' med følgende ord:

Danmark har brug for en ny naturplan, en ny naturlov – en vision for fremtidens natur. Vi vil gøre Danmark grønnere.

Forslaget indeholder blandt andet en idé til en ny zoneopdeling af Danmark, 8.500 ha mere natur om året, etablering af hav-nationalparker, 'bedre muligheder for at danskerne kan få adgang til naturen', grønnere byer og mere bynær skov.

Der er oplagt en del gode momenter i forslaget, og for skovejerne er det interessant, at der tilsyneladende bag forslaget ligger en oprigtig interesse for skovene. Man taler bl.a. om 'en styrket skovindsats' og mere skovrejsning. Det lyder godt efter en periode, hvor det offentliges engagement i forhold til skovene i praksis har været barberet ned til nær nul.

Men en del formuleringer bekymrer.

En ny opdeling af landet

En af hovedtankerne er en opdeling af Danmark i byzoner, produktionszoner og naturzoner. Denne opdeling passer måske landbruget, men er ikke særlig velegnet til skovene. Skovene kan både komme til at ligge i produktionszonerne og i naturzonerne. Her studser man umiddelbart, fordi skovene netop **både** er produktion **og** natur. De er produktionsarealer med et meget stort naturindhold. Eller for os gerne: Naturarealer med en vigtig produktion.

Man kan læse i visionen, at produktionszonen skal give landbruget og skovbruget mulighed for fremtidig udvikling og drift. Det er jo fint nok.

Men i naturzonerne 'skal skovbruget i langt højere grad end i dag være urørt'. Det synes vi ikke lyder gennemtænkt. Urørt skov kan være en god ting for forskere i afgrænsede områder som studieobjekter, men er ikke en form for skov anvendelse, der bør have nogen udbredelse i de almindelige skove. Derfor er begrebet også ved at blive nedtonet i den danske certificeringsordning og erstattet af begrebet biodiversitetsskov, hvor der stadig kan foregå skovdrift - men med øgede naturhensyn.

Nu er zonerne ikke udpeget, men det er vel sandsynligt, at de fleste af skovene vil komme til at ligge i naturzonerne. Derfor er det meget afgørende, at normal skovdrift også kan fortsætte her. På dette punkt er forslaget ikke klart, og vi er bekymrede for, at skovens produktionsfunktion ønskes nedprioriteret i disse områder.

Og helt generelt er det ikke tilfredsstillende, hvis der kommer til at gælde forskellige vilkår for skovene i 'produktionszonerne' og 'naturzonerne'.

En ny naturlov?

Nu er det jo ikke hver dag, at der bliver (op) fundet nye naturlove, men en ny synes på vej, nemlig en sammenskrivning af naturbeskyttelsesloven, skovloven og vandløbsloven, som også er en del af den socialdemokratiske vision.

Det, der kunne bekymre os her, er udsigten til en ændret balance mellem produktion og biodiversitet.

Den nuværende skovlov opremser skovens rolle i formålsparagraffen. Det drejer sig om at

1. fremme opbygningen af robuste skove,
2. sikre skovens produktion,
3. bevare og øge skovens biologiske mangfoldighed og
4. sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Det er et godt kompromis efter mange år, hvor produktionen var eneste fokus. Den eksisterende skovlov er derfor på mange måder en god ramme om skovdriften, idet den ligestiller produktionen med hensynene til biodiversitet og friluftsliv.

Det vil derfor være meget problematisk, hvis skovene ender som et nyt §3-område i en ny 'naturlov' – på linie med heder og overdrev.

Skovproduktionen er vigtig

Det vil være problematisk for alle. For skovene, hvor manglende indtægter i givet fald vil sætte en stopper for den pasning af skovene, vi kender i dag. For samfundet, der har brug for større mængder af det miljøvenlige råstof træ (gerne nærproduceret), som erstatning for energikrævende materialer som stål og beton. For den meget efterspurgte kulstoflagring, der er lig med tilvæksten i skovene. Og endelig for visionen om biomasse til erstatning for fossile brændsler.

Skovene er nemlig unikke systemer, der både indeholder store naturværdier, som er til rådighed for dem, der søger frisk luft, motion eller naturoplevelser, og **samtidig** udgør et værdifuldt produktionsapparat, hvor samfundet får dækket den nævnte række af andre, men lige så vigtige behov.

Alternativet til at sikre en stor produktion i skovene er en tilsvarende stor import af træ - af nåletræstømmer

Billedet til venstre er en illustration fra Socialdemokratiets pjece: "Naturvision. For en bæredygtig og mangfoldig natur", april 2011. Illustrerer billedet fremtiden for dansk skovbrug: Fri fladefærdsel og rådne træer? Foto: Bert Wiklund/bwfoto.dk

fra de nordiske lande, og af løvtræ fra tropene, hvor vi sammen med andre vil være med til at tømme de truede skove for træ. Skovdyrkerne vil tale for, at vi har en forpligtelse til at udnytte vore egne arealer først.

Det er blevet moderne at tale om 'urørt skov', og begrebet har også sneget sig ind i ovennævnte politiske program. Men bare at lade de danske skove ligge hen, så fuglene kan synge over dem, vil være udtryk for en samfundsmæssig uansvarlig luksusholdning, som kun støttes af – eller som kun bør finde støtte hos – fundamentalister blandt biologerne.

Vi beder derfor om (til), at man husker det brede bæredygtige sigte – midt i al lyrikken om natur og biodiversitet.

Per Hilbert (phi@skovdyrkerne.dk)

Fradrag for naturprojekter

Der har gennem alle årene været vanskeligheder med at få fradrag for udgifter til f.eks. naturprojekter og publikumsfaciliteter. Logikken har været, at man kun kan fradrage udgifter, som er nødvendige for at skabe indtægter. Den hidtidige politik har ikke været rimelig, idet forvaltningen af naturen på ejendommene er en naturlig del af driften, det er en del af samfundets forventninger til ejerne, og det er i visse sammenhænge også en forpligtelse, selv om det ingen indtægter giver.

Hvis der har været tilskud til en foranstaltning, har man dog accepteret et fradrag, men kun svarende til tilskuddet, mens resten af udgifterne har skullet afholdes af beskattede midler. Nu har Landbrug og Fødevarer imidlertid fået tilsagn fra SKAT (i form af et bindende svar fra Skatterådet) gående ud på, at erhvervsdrivende landmænd (og skovejere) fuldt ud kan fratække eventuelle omkostninger til naturprojekter med henvisning til Statsskattelovens §6a.

Den 16. maj

Vi er desværre i Danmark ved at få forskellige kulturer, der har meget svært ved at forstå hinanden. For nylig skrev således en cand.jur. fra Hillerød i et læserbrev i Weekendavisen følgende om jagten i Danmark:

Det værste ved disse jagttilhængere er deres utiltalende fornøjelse ved at myrde løs på alt dyreliv, der rører sig i skov, på mark, i eng og på strand.

Det står åbent for enhver snæversynet stympet at købe sig et jagttegn og efter yderst nødtørftig og lemfældig prøve på skydefærdighed eller snarere mangel på samme, at iføre sig de åbenbart obligatoriske knæbukser, postkasserøde strømper og læderhat med vejende fasanfjer og gå på landevejen ud og slå ihjel.

Derefter skal man så i presse og andetsteds belemres med deres godtkøbsfilosofiske

udgydelser om deres enestående naturoplevelser, som tilsyneladende kun er tilgængelige for dem, der braser rundt i naturen med et eller andet mordredskab i hånden...

Knæk og bræk!

Ekstra gødningskvote

Som bekendt er gødningsanvendelsen begrænset af lovgivningen. Men mange ved ikke, at dele af vore skove faktisk også er tildelt en kvote, som - hvis den ikke anvendes i skoven - kan bruges på ejendommens landbrugsarealer.

Alle nyplantninger i skov med en træhøjde på under 3 meter oppebærer således en N-kvote på 15 kg/ha, og arealer med nobilis og nordmannsgran til klip eller juletræer oppebærer en kvote på 75 kg/ha. Tag derfor den aktuelle bevoksningsliste, flyt de relevante bevoksninger over i et regneark og gang arealerne op med de ovennævnte kvoter. Summen angiver skovens samlede N-kvote. Træk herfra det, du anvender i nyplantningerne og juletræerne. Resten kan overføres til landbrugsarealerne.

Friluftsrådet træder ud af Skovpolitisk Udvalg

Det går trægt med arbejdet i det skovpolitiske udvalg. Selv om hovedgrunden til dets nedsættelse var et ønske om at se på en række urimeligheder omkring skovbrugserhvervens vilkår, så har diskussionerne udviklet sig til en kappestrid mellem organisationerne om - ikke at løse skovbrugets problemer - men om at få mest muligt ud af det i forhold til egne særinteresser.

Friluftsrådet har drevet meget hårdt på med at få øget publikums færdselsret i skovene. Et kærneønske fra dem har været at få lovfæstet den såkaldte 'anemone-regel', og dermed give folk ret til at færdes mellem træerne 30-40 meter på hver side af alle eksisterende veje og stier. Det vil i mange skove betyde, at der ville komme fri fladefærdsel på mindst 50% af skovens areal.

Da skovbrugets og landbrugets organisationer har afvist en sådan ændring, er Friluftsrådet trådt ud af udvalget i protest. Udvalget fortsætter dog sit arbejde - og nu måske med bedre muligheder for at nå et resultat.

